

Společnost pro církevní právo

ZRCADLO CÍRKVE 7/2026

Aktuality Společnosti pro církevní právo

Praha – Brno – Olomouc – Stříbro – České Budějovice – Mšeno

23. srpna 2026 | 17. ročník

Červenec 2026: robotická sekačka „Brouček“ jezdí po Meditační zahradě usedlosti Skalička.

Snímek Záboj Horák

Místní skupina v Praze

Jak se dělá schizma

Tradicionalistické Kněžské bratrstvo sv. Pia X. (FSSPX), poněkud hanlivě označované jako „lefebvristé“, zopakovalo 1. července 2026 svou někdejší historii. Tak jako zakladatel bratrstva arcibiskup Lefebvre vysvětil roku 1988 čtyři biskupy bez papežského pověření, uchýlilo se k obdobnému kroku i současné vedení bratrstva. Podle novelizovaných církevních trestních norem se jedná o spáchání deliktu popsaného skutkovou podstatou kánonu 1387 Kodexu kanonického práva: „Biskup, který bez papežského pověření vysvětil někoho na biskupa, a rovněž ten, kdo od něho přijímá biskupské svěcení, upadají do samočinné exkomunikace vyhrazené Apoštolskému stolci.“

Předkoncilní kanonické právo bylo prakticky ve všem daleko přísnější než to současné, avšak s jedinou výjimkou, týkající se právě této normy, kde je sankce ztížena na automatickou exkomunikaci světitele i svěcenců. Dojde tak k formálnímu schizmatu – rozkolu. Bratrstvo sv. Pia X. oproti tomu zdůrazňuje okolnost krajní nouze, v níž se cítí nuceno k těmto svěcením přistoupit. Argumentuje totiž tím, že potřebuje biskupy, kteří by i nadále světili jeho kleriky a které mu Svatý stolec odmítá nechat vysvětit, pokud se vedení bratrstva ve všem nepodvolí učitelskému úřadu církve.

Schizma v církvi se ale musí umět zosnovat šikovně a podloudně, nikoli umanutě a spektakulárně. Pojďme se podívat, jak vychytrale se skutečného materiálního rozkolu s naukou církve dopouští německá „synodální cesta“. Zatímco „lefebvristické“ bratrstvo podrobuje ostré kritice některé pasáže dokumentů Druhého vatikánského koncilu a má výhrady k novému mešnímu obřadu nebo k ekumenismu, „der synodale Weg“ se naopak koncillem nebo spíše svojí představou o koncilu přímo zajímá. Na rozdíl od striktních „lefebvristů“ také navenek nic nerozporuje, nýbrž vůli koncilních otců, vyjádřenou v autentických koncilních dokumentech, kreativním až fantaskním způsobem dezinterpretuje a převrací. Jestliže například koncil chválí kněžský celibát, pak synodalisté sice říkají, že to odpovídá dřívější době, ale že nevyjádřenou vůli koncilu nepochybně bylo celibát zrušit, k čemuž je také zapotřebí urychleně přistoupit. Jestliže koncil zdůrazňuje úlohu žen v církvi, synodalisté vědí, že koncil by určitě chtěl zavést jáhenství a kněžství žen. Začneme prozatím alespoň svěcením jáhenek. Jestliže koncil zdůraznil důstojnost lidské osoby, jistě tím měl na mysli také zrovnoprávnění všech menšin, vyjádřené i praxí církevního žehnání stejnopohlavních osob a vbrzku jistě také jejich oddáváním. Tvůrčím rozvinutím katolické morálky bude od nynějška také akceptace soudobé psychologické a sexuologické vědy, jež definitivně upozadí dosavadní církevní sexuální morálku, neboť ji stejně prakticky nikdo nedodržuje, vidíte?

Kdyby také bratrstvo šikovně používalo tuto metodu, pak by třeba tvrdilo, že koncil sice přiznává náboženskou svobodu každému vyznání, ale je třeba totéž učit také ve světle encyklik dřívějších papežů, kteří trvali na tom, že stát má mít katolické vládce, kteří katolickou víru privilegují, zatímco ostatní vyznání mají být pouze tolerována. A ekumenismus se má řídit také odmítavou encyklikou Pia XI. z roku 1928, nejen dekretem koncilu o ekumenismu. A že jsou tyto dokumenty prakticky neslučitelné? To přece nevádí. Vždyť takový fluidní přístup má již svůj ozkoušený vzor v tom, jak bylo naloženo s liturgickou reformou. Oproti výslovnému požadavku koncilní liturgické konstituce zachovat jako liturgický jazyk latinu a upřednostňovat gregoriánský chorál před veškerým jiným druhem církevní hudby se během několika let přešlo k naprostému opaku toho, co tak zřetelně koncilní otcové vyjádřili. Tento precedens tak bohužel nastolil atmosféru, v níž se považuje za legitimní zacházet s koncilními dokumenty jako s trhacím kalendářem podle potřeby. Odvrhneme-li latinu, odvrhneme také celibát; pomineme-li nerozlučnost manželství ve prospěch znovu sezdáných rozvedených, odstraníme také ekumenismus; přidáme-li liturgickou konstituci nepožadovaný oltář „čelem k lidu“, přidejme také jáhenství či snad i kněžství žen.

Také formální stránku schizmatu je třeba vychytraleji řešit. Jaképak svěcení nových biskupů, jak o něj usiluje „lefebvristické“ bratrstvo? Vždyť němečtí synodalisté si vymysleli a zavedli úplně nový orgán na prosazování své agendy, Římem neschválený, ale také (dosud) nezakázaný: biskupskou konferenci v Německu totiž doplňuje, ba ve skutečnosti dubluje až nahrazuje tzv. synodální konference. V ní má sice své místo všech dvacet sedm diecézních biskupů, avšak rovněž dvacet sedm zástupců „Ústředního výboru (sic!) německých katolíků“ a další delegáti. Předchozí předseda onoho „Zentralkomitee“ se pochlubil, že se nejen nezpovídá, ale také ze svého katolického okolí nezná nikoho, kdo by se zpovídal. To jen pro ilustraci duchovního profilu tohoto reprezentativního orgánu. Náš zesnulý teolog Zvěřina kdysi varoval před tím, aby biskupové nebyli pouze bezmocní svatí Mikulášové s mitrou, avšak právě do této pozice uvrhla německé biskupy synodální konference, v níž mohou být biskupové přehlasováni laiky. Pouze čtyři stateční z německého episkopátu se proti tlaku synodalistů a jejich spřízněných médií i institucí důrazněji veřejně brání.

Je více než zřejmé, že nauky šířené v rámci německého materiálního schizmatu jsou katolické nauce daleko vzdálenější než postoje Kněžského bratrstva sv. Pia X. Synodální cesta totiž směřuje k přetváření katolické církve v jakousi aktivistickou LGBT+ servisní organizaci, angažující se zejména ve prospěch genderové rovnosti a nejrozmanitějších druhů neregulérních svazků. Je také ke škodě věci, když formální schizma s bratrstvem nastalo až nyní za pontifikátu Lva XIV., jehož umírněné a profesionální působení má jinak velmi stabilizující účinky na vnitřní poměry v katolické církvi. K tomu se ovšem pojí nemilá skutečnost, že teologický rozhled současného personálního obsazení Dikasteria pro nauku víry, jednajícího s bratrstvem, zdaleka nedosahuje úroveň z doby vedení někdejšího prefektem Josephem Ratzingerem, a také nepopíratelný fakt, že „o peníze jde až na prvním místě“: lze odhadovat, že dobrou třetinu ve světě shromážděných finančních prostředků na katolické misie i na provoz vatikánského ústředí plyne z kapes německých církevně-daňových poplatníků. Ti svým aktivistickým církevním činitelům touto cestou předplácují podivuhodnou zdrženlivost vatikánských úřadů, které proti důkladně organizovanému materiálnímu schizmatu v Německu razantně nezasahují, tamní dění bezradně sledují a většinou odevzdaně vyčkávají.

Za těchto okolností je důležité, aby tradiční latinská mše svatá, kterou Kněžské bratrstvo sv. Pia X. slouží a která oslovuje stále větší množství zejména mladých katolíků, byla také intenzivně podporována především uvnitř organismu katolické církve. Papež Lev XIV. nakázal francouzským biskupům, aby kněžím s velkorysostí udělovali povolení ji vysluhovat. Jeho nabádání jistě souviselo právě s očekáváním biskupských svěcení bratrstvem sv. Pia X. i se skutečností, že mezi povzbuzujícími počty mladých konvertitů ve Francii i jinde, kde byla církev dlouhodobě na ústupu, představují nezanedbatelnou část právě příznivci tradiční liturgie.

K samotné situaci v Německu lze uvést také skutečnost, že v bavorském Wigratzbadu disponuje mezinárodním seminářem Kněžské bratrstvo (dnes: fraternita) sv. Petra (FSSP), působící na rozdíl od bratrstva sv. Pia X. bezvýhradně uvnitř struktur katolické církve. Fraternita vysvětila letos stejný počet kněží a jáhnů, kolik jich vysvětilo všech dvacet sedm německých diecézí dohromady!

Zřetelně se tak ukazuje, že modlící se církev – Ecclesia orans – oslovuje člověka hledajícího Boha daleko naléhavěji, než nekonečně upovídaná, dokumenty chrlící a bohužel i od nauky církve se odchylojící Ecclesia discutens – církev vysedávající a dlouze projednávající. Však také kardinál Woelki z Kolína nad Rýnem, náležející mezi menšinu německých biskupů, kteří se od schizmatické synodální cesty výslovně distancují, považuje za oprávněné dopravat pastorační přízeň právě těm, kdo lnou k tradiční liturgii. To také zcela odpovídá normě Kodexu kanonického práva, který ve svém kánonu 214 stanoví základní „ústavní“ právo katolických věřících na bohoslužby podle schválených liturgických knih. Věřící mají také týmž kánónem garantované právo na vlastní způsob duchovního života, pokud je v souladu s naukou církve. Ale i kdybychom chtěli nacházet ve směřování německé synodální cesty nějakou spiritualitu, rozhodně by v požadovaném souladu s církevní doktrínou nebyla.

P. doc. JUDr. Stanislav Příbyl

Převzato z periodika RC Monitor 14/2026 ze dne 3. 8. 2026

Srpen 2026: růže na usedlosti Skalička ve Mšeně.

Snímek Záboj Horák

Josef Pejška (1870–1946)

8. května uplynulo **osmdesát let** od úmrtí bezpochyby největší kapacity československého církevního práva meziválečného období. Josef Pejška se díky svému dílu stal zakladatelem moderního kanonického práva na našem území. Na jeho kanonistické práce dodnes hojně navazujeme. Jsou často citovány i v současných dílech věnovaných církevnímu právu a blízkým oborům. A tak bude jistě dobře, že si ho v době kulatého výročí jeho úmrtí připomeneme.

Josef Pejška se narodil 11. března 1870 v Příbrami, kde absolvoval tamější vzorné gymnázium. Po gymnaziálním absolutoriu odešel do Mautern ve Štýrsku (Mautern in Steiermark), městečku, kde bylo významné centrum studií všech redemptoristů z celého Předlitavska. Klášter byl založen v roce 1669 pro františkány, ale v letech 1827–1970 byl užíván redemptoristy. Zde sídlilo po celá uvedená léta rozsáhlé vysokoškolské studium univerzitního typu. To absolvoval také Josef Pejška.

Pejška byl na kněze vysvěcen 31. července 1895. Svým řádovým vedením byl odeslán do Říma, kde vystudoval na Papežské akademii obojího práva u svatého Apolináře a získal doktorát. V roce 1899 se stal jedním z devětatřiceti redemptoristických signatářů, žádajících zřízení samostatné české redemptoristické provincie a odloučení od rakouské provincie.

Krátce pobýval znovu v Mautern, tentokrát jako učitel kanonického práva. Jeho jméno patřilo ke slavným českým jménům mauternského studia, společně se jménem jeho řádového kolegy Jana Hudečka.

Roku 1902 byl poslán zpět do českých zemí. Zde zakotvil na nově založeném redemptoristickém teologickém ústavu, který sídlil v bývalém paulánském klášteře v Obořišti u Příbrami. Po další čtyři dekády zde vyučoval církevní právo a církevní dějiny. V roce 1937 ho poprvé zastihla cévní mozková příhoda, která mu znemožnila pokračovat ve výuce, avšak i nadále se v omezené míře oboru věnoval. Činil tak v letech 1937–1946 v ústředním českém redemptoristickém klášteře na Svaté Hoře u Příbrami. Josef Pejška zemřel 8. května 1946.

Pokud jsem v úvodu mluvil o díle Josefa Pejšky jako o stěžejní části české nauky o kanonickém právu, nejde o nadsázku. Již jeho publikace o obecném řeholním právu nazvaná *Ius canonicum religiosorum* (1927), vydaná u Herdera ve Freiburgu im Breisgau, v úctyhodném rozsahu 386 stran měla rozsáhlý dopad na vnímání církevního práva nejen kněžími, ale i laiky, a je dodnes bohatě citována.

V řadě knihoven českých kanonistů a kněžstva vůbec i v regálech knihoven církevních i veřejných jsou tři tmavě béžové vázané knihy většího rozsahu (A 4) se zlatými písmeny. Je to vrchol Pejškovy publikační činnosti, jeho trojdílná učebnice kanonického práva *Církevní právo se zřetelem k partikulárnímu právu československému*.

Jednotlivé díly byly vydávány na přeskáčku a každý z nich má svůj osobitý podtitul.

Jsou to:

- I. Ústavní právo církevní (1932),
- II. Hierarchický řád církevní (1937),
- III. Manželské právo kanonické (1934).

Připravovaný čtvrtý svazek již bohužel vzhledem ke zdravotní indispozici nestihl dokončit. Všechny tři díly včetně torza čtvrtého svou kvalitou značně převyšovaly veškerou do té doby jazykově dostupnou českou kanonistickou literaturu.

Josef Pejška přispíval do významných dobových periodik jako byl *Časopis katolického duchovenstva* (jeho články tam uveřejněné patřily mezi nejčtenější a vracíme se k nim dodnes). Byl taktéž autorem mnoha hesel *Českého slovníku bohovědného*, který v letech 1912–1931 vydávali kněz Josef Tumpach a biskup Antonín Podlaha.

Se zájmem sledujeme Pejškovu přátelskou polemiku s profesorem Právnické fakulty Univerzity Karlovy Kamilem Hennerem a trvalou snahu doplnit a rozmnožit informace Hennerových *Základů práva kanonického*, které byly vytvořeny v letech 1918–1927. I poněkud ostřejší kritiku mnohem povrchnějšího a značně zjednodušujícího díla, které vytvořil pod názvem *Úvod do církevního práva* (1929, 1936) Antonín Hobza, také profesor církevního práva na Právnické fakultě Univerzity Karlovy, společně s knihovníkem docentem Josefem Turečkem.

Prof. JUDr. Jiří Rajmund Tretera, obnovitel výuky kanonického práva na právnických fakultách po roce 1989 a na generálním studiu dominikánů od roku 1984, zdůrazňuje, že jeho literárním učitelem byl právě Josef Pejška, jehož dílo ho zformovalo neméně vedle působení jeho osobních učitelů profesora Josefa Michala z litoměřické teologické fakulty a profesora Norberta Rufa z teologické fakulty ve Freiburgu im Breisgau.

Petr Kreibich

Měsíčník *Zrcadlo církve*, Aktuality Společnosti pro církevní právo Praha – Brno – Olomouc – Stříbro – České Budějovice – Mšeno. Vydává a rozesílá Společnost pro církevní právo, z. s., Sudoměřská 25, 130 00 Praha 3, člen Rady vědeckých společností ČR, člen České křesťanské akademie.

Šéfredaktor:	P. Jiří Rajmund Tretera OP
Zástupce šéfredaktora:	Záboj Horák
Redaktorka:	Michaela Holubová
Layout:	Marek Novák
Technický redaktor:	Tomáš Grundza
Člen redakční rady:	Petr Kreibich

ISSN 2695-0111